

O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 2014-yil 19-dekabrda 0055-raqam bilan qayta ro'yxatga olingan.

2022-yil. 5-son.

Tahrir hay'ati:

Baxtiyor SAIDOV
Dilshod KENJAYEV
Nizomiddin MAHMUDOV
Yorqinjon ODILOV
Nasirullo MIRKURBANOV
Jabbor ESHONQULOV
Valijon QODIROV
Baxtiyor DANIYAROV
Abdurahim NOSIROV
Tolib ENAZAROV
To'liqin SAYDALIYEV
Ravshan JOMONOV
Zulxumor MIRZAYEVA
Qozoqboy YO'LDOSHEV
Tajixon SABITOVA
Salima JUMAYEVA
Nilufar NAMOZOVA
Lutfullo JO'RAYEV
(bosh muharrir o'rinsbosari)

Bosh muharrir

Bahodir JOVLIYEV

Sahifalovchilar:

Akmal FARMONOV
Gulnoza VALIYEVA

Nashr uchun mas'ullar:

Nilufar NAMOZOVA
Nigora URALOVA
Yuliya MUSURMANOVA

Tahririyat manzili:

100038, Toshkent shahri
Matbuotchilar ko'chasi 32-uy.
Telefon: (98) 121-74-16,
(71) 233-03-10, (71) 233-03-45,
(71) 233-03-67.
e-mail: til_adabiyot@umail.uz
vab-sayt: www.tilvaadabiyot.uz

Jurnaldan ko'chirib bosilgan maqolalar "Til va adabiyot ta'limi" dan olindi, deb izohlanishi shart.

Jurnaldan nashr etilgan maqolalarda mualliflarning tahririyat nuqtayi nazariga muvofiq kelmaydigan fikr-muhazalari bosilishi mumkin.

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriz qilinmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

Bosmaxonaga. 2022.25.04. da topshirildi. Ofset usulida chop etildi. Qog'oz bichimi 60x84/8. Shartli bosma tabog'i 6.0. «Arial» garniturasida. 10, 11 kegl. «ECO TEXTILE PRODUCT» MCHJ bosmaxonasida chop etildi. Manzil: Toshkent sh. Mirobod tum., Matbuotchilar ko'chasi 32-uy. Buyurtma ___ Adadi 2100 nusxa. Bahosi kelishilgan narxda.

1991-yildan chiqa boshlagan

TIL VA ADABIYOT TA'LIMI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
XALQ TA'LIMI VAZIRLIGINING
ILMIY-METODIK JURNALI

НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ
ЖУРНАЛ МИНИСТЕРСТВА
НАРОДНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

ЯЗЫК И ЛИТЕРАТУРЫ
LANGUAGE AND LITERATURE
TEACHING

SCIENTIFIC-METHODOLOGICAL JOURNAL OF THE MINISTRY
OF PUBLIC EDUCATION OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

MUNDARIJA

DOLZARB MAVZU	
Baxtiyor DANIYAROV. Yozuv madaniyatimiz tarixiga nazar	3
Muborak JURAYEVA. Nofilologik yo'nalishdagi bilim yurtlarida ikkinchi chet tili o'qitish: muammolar va yechimlar	5
TARJIMASHUNOSLIK	
To'liqin SAYDALIYEV. Abdulla Qodiriy falsafiy-axloqiy qarashlarining ruscha tarjimalardagi in'ikosi	7
TAHLIL	
G'olibjon NURALIYEV. Til birligida taqlid so'zlarning o'rni	10
Shoiraxon SHOKIROVA. Ota mehri chizgilari	12
Ilyos ISMOILOV. "Saddi Iskandariy" dostonida me'rojning badiiy tasviri	14
Sitorabonu ATALLAYEVA. Hikoyachilikda an'ana va mahorat	16
Ikram MAMBETOV. Traditional artistic forms in Karakalpak poetry	17
TILSHUNOSLIK	
Dilnoza NAMOZOVA. Phonetic interference in the speech of cadets studying English as a second foreign language	19
Sokhiba SAPAEVA. Realization of time metaphors and cultural implications	21
TADQIQOT	
Hamida ORTIQOVA. Maydon turlari va assotsiativ maydon xususida	24
Nozimaxon MAMADJANOVA. Interferentiv kompetensiyani shakllantirishda leksik interferensiyani bartaraf etish yo'llari	26
Shahnoza ALIYEVA. Qisqartma so'zlar derivatsiyasi xususida	28
Ulug'bek YO'LDOSHEV. Nasriy tarjima kompetensiyasi qanday shakllantiriladi?	30
Dildora KAMBAROVA. Chet tili o'qitishda internet veb-saytlari va dasturlardan foydalanish	32
Navbahor MAMATALIYEVA. Ingliz va o'zbek tillaridagi vatan mazmunli aforizmlarning semantik maydoni	34
Nodira QURBONOVA. Ingliz tili "lingua franca" sifatida	35
KICHIK TADQIQOT	
Farida SAIDOVA. Sinonim leksemalar izohlaridagi ba'zi darajaviy ishoralar xususida	37
Sharifa NABIYEVA. Ortologik o'quv lug'atlari taraqqiyoti va muammolar	38
Orzigul ABLAKULOVA. Badiiy diskursning milliy o'ziga xosligi	41
Nazira YANGIBAYEVA. O'zbek tilshunosligining o'rganilishida "Maorif va o'qitg'uchi" jurnalining tutgan o'rni	42
Dildora SHARIPOVA. Zoonim komponentli frazemalarning lingvomadaniy xususiyatlari	44
Parda QURBONOV. Bayronning "Shiloyon tutquni" poemasi tarjimasida vazn, ritm o'zgarishlari	45
Normat YO'LDOSHEV. Cho'lpon she'riyatida vaznlar transformatsiyasi	47
ИЗ ОПЫТА ПРЕПОДАВАТЕЛЯ	
Шахноза ХОЛМАТОВА. Современный подход к изучению грамматики иностранного языка в профессионально-направленном обучении	49
ЯЗЫКОЗНАНИЕ	
Феруза МАМАДАЛИЕВА. Актуальность семантического значения слова	51
Феруза КОДИРОВА. Лингвокультурологические особенности цвета в русских фразеологизмах	52
Маржан КАМБАРОВА. Лингвостатистический анализ номинацентрических пословиц казахского языка	53
Рамина ЯГАФАРОВА. Заимствования из узбекского языка в современном молодежном сленге	55
Сардор ЖАББОРОВ. Национально-культурные особенности гендерной лексики в русском и узбекском языках	58
МАСТЕРСТВО ПЕРЕВОДА	
Кодиржон НОСИРОВ. «Волчи нежности» и кое-что другое в классе	59
Майя ЭМ, Фазилдин ЯКУБОВ. Переводчество и переводческая наука	62
СЛОВАРИ	
Назира ДУСБАЕВА. Важность изучения региональных словарей английского языка	64
НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ	
Дмитрий ПОПОВ. О структурном влиянии русского языка на узбекский язык	66
Бахтиёр ГАФУРОВ. Исследование рекламы медицинских услуг и лекарственных препаратов, предназначенных для мужчин или женщин	69
Тимур НИЗАМУТДИНОВ. Проблема художественного явления «сцена на сцене» в трагедии Уильяма Шекспира «Гамлет»	71
Георгий ЖАКУПОВ. Морфонологические характеристики как проявление типологических различий фюзийных и агглютинирующих языков	74
Бехруза АКМАЛОВА. Успешный PR в кризисных ситуациях: реальность или инсценировка?	76
ФОРМЫ ОБУЧЕНИЯ	
Халифа ПАЛУАНОВА. Различные методы обучения грамматике младших школьников	78

TIL VA ADABIYOT

TA'LIMI

ЯЗЫК И ЛИТЕРАТУРЫ

LANGUAGE AND LITERATURE

TEACHING

jurnali

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasining
Filologiya va Pedagogika fanlari bo'yicha doktorlik dissertatsiyalari asosiy ilmiy
natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrdir.

ing o'zidir deb o'ylash xatodir, – deb yozadi shoir va olim Maqsud Shayxzoda.

Adib o'zining Furqat muvashshahlari munosabati bilan yozgan maqolasida, – "...muvashshahdagi ism bu g'azalning kimga bag'ishlanganiga dalolat qiladi, xolos. Asarda tasvirlangan yor esa bus-butun boshqa bir kishi bo'lishi mumkin. Masalan, Furqatning "Maqsudjon" ismiga bag'ishlangan g'azalida ... sevgili yor obrazida tasvirlangan kishi "Maqsudjon" emas, balki go'zal bir ayoldir" [6,92].

Furqat muvashshahlari haqida aytilgan bu mulohazalar boshqa ijodkorlar yaratgan muvashshahlarga ham taalluqli. Muqimiyning Jamolxon nomiga bag'ishlangan muvashshah-g'azalidan olingan quyidagi satrlar buni tasdiqlaydi:

Jumla Ho'qand mavzun qadlarini sarvari,
Dilrabolar dilbari, gulchehralar sardaftari.
Mahv o'lub mardum xiromini ko'rub bozor aro,
Deydilar ba'zi "malak", ba'zi "basha", ba'zi "pari"

[2,20].

Oydek ravshanki, g'azalda ta'rif-tavsif qilingan dilrabolar dilbari, gulchehralar sardaftari bo'lgan, ko'rganlar "malak"mikan, "basha"mikan, yo "pari"mikan, deb mahliyo bo'lgan go'zal, albatta, Jamolxon ismli kishi emas, balki butunlay boshqa bir mahbuba, yordir.

"Lekin Kamiy muvashshahlari misolida bu qonuniyatga zid holatni ham ko'rish mumkin, – deb yozadi adabiyotshunos O.To'laboyev toshkentlik shoir Kamiy ijodiga bag'ishlangan tadqiqotida [4,87]. – Mana shunday muvashshahlardan biri "Abdulazizxon" nomiga yozilgan. Xo'sh, Abdulazizxon kim? Adabiyotshunosligimizda u haqdagi dastlabki ma'lumotni professor G'.Karimovning "Muqimiy" monografiyasidan olamiz: "Abdulazizxon Eski jo'va tomondan, O'zgand mahallalik. Abdulazizxon erkin fikrli, ma'rifatparvar va san'at-adabiyotga havaskor shaxslardan edi. U shoir, olim va san'atkorlarga moddiy yordamda bo'lgan. Uning uyi ilg'or intilishlarga ega

bo'lgan Toshkent shoirlarining adabiy guruh markazi-ga aylangan. Muqimiyning u kishi haqida "Xon akam" sarlavhali she'r yozgani ma'lum". Shoir Furqat esa o'zining Istanbuldan turib yozgan mashhur "Sabog'a xitob" she'riy maktubida Abdulazizxon nomini o'zining yaqin do'stlari qatorida tilga oladi. Adabiyotshunos olim Sh.Yusupov bu kishining to'la ismi sharifi Abdulazizxon Boboxon o'g'li ekanini aytadi va "o'zi uchrashgan, ham-suhbat bo'lgan ajoyib zotlar" haqida bir emas, to'rtta kitob tasnif etgani haqida ma'lumot beradi.

O'zidan 10-11 yosh katta bo'lgan bir zamondoshini "saodat maob", "janobi oliy", "sayyidim" deb atashi shoirning Abdulazizxon shaxsiga hurmat-u ixlosini anglatadi:

Abdulazizxoni saodat maobgo,
Ma'zuri ojizona yetur bandin, ey sabo.
Boshingni ostoniga qo'y avvalo borub,
Yuz-u ko'zing surub daru devor-u qasrig'o...
Yorab, Kamiy qulingni duosin ijobat et,
Ul sayyidim haqina ba e'zoz Mustafu .

Noma tarzida yozilgan ushbu muvashshahdan ko'rinadiki, undagi barcha ta'rif-u tavsiflar Abdulazizxonga tegishli. Muvashshah esa, yuqorida aytganimizdek, shu shaxs nomiga yozilgan. Demak, ma'lum bo'ladiki, ba'zan muvashshahdagi vasf o'sha muvashshah kimning nomiga yozilgan bo'lsa, shu nom egasiga tegishli bo'lishi ham mumkin ekan" [4,87-88].

"Odatda muvashshah faqat tirik do'stning ismiga bog'langan. Shuning uchun ham ismiga muvashshah bog'langan kishilarni aniqlash va shu orqali shoirning yor-u do'stlari, muhiti va doirasi haqida konkret material qo'lga kiritish, shoirning ilmiy biografiyasini yaratish uchun muhimdir" [6,93].

Shunday ekan, muvashshahlar tadqiqi shoirlarning adabiy davrasi, ijodiy hamkorligi, shuningdek, bu davr ijtimoiy va adabiy hayoti kabi ko'plab masalalarga oydinlik kiritishi jihatidan ahamiyatlidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Pardayev Q. Muqimiy she'riyati: matn tarixi, tahriri va talqini. – Toshkent, "Muharrir", 2019.
2. Pardayev Q. Biz bilmagan Muqimiy. Yangi aniqlangan va matni qayta tiklangan asarlar. – Toshkent, "Muharrir", 2019.
3. Qayumov A. She'riyat jilolari. – Toshkent, "O'qituvchi", 1997.
4. To'laboyev O. Karimbek Kamiy – milliy uyg'onish shoiri. – Toshkent, "Muharrir", 2018.
5. Yusupov Sh. Tarix va adab bo'stoni. – Toshkent, "Ma'naviyat", 2003.
6. Shayxzoda M. Asarlar. Olti tomlik. Beshinchi tom. – Toshkent, Adabiyot va san'at, 1973.

Mohigul MAVLONOVA,

Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika
instituti O'zbek tilshunosligi kafedrasida o'qituvchisi

"FARHOD VA SHIRIN" DOSTONIDA SHOPUR OBRAZI TALQINI

Annotatsiya. Ushbu maqola Alisher Navoiy qalamiga mansub "Farhod va Shirin" dostonidagi muhim ijobiy yordamchi qahramonlardan biri, do'stlik va odamiylikning go'zal timsoli

Annotation. This article is devoted to a comparative analysis of the image of Shopur, one of the most important positive characters in the epic "Farkhod and Shirin" by Alisher Navoi, who is a

hisoblangan Shopur obrazining qiyosiy tahliliga bag'ishlanadi.

Kalit so'zlar: qiyosiy tahlil, obraz, doston, Shopur, Farhod, Shirin, Xusrav, "Xamsa", do'stlik, sadoqat, insoniylik, ilmiy qarashlar.

wonderful symbol of friendship and humanity.

Keywords: comparative analysis, image, epic, Shopur, Farhod, Shirin, Xusrav, "Khamse", friendship, loyalty, humanity, scientific views, language of the work.

Ma'lumki, buyuk mutafakkir shoir Alisher Navoiyning muazzam "Xamsa" asari nafaqat o'zbek, balki jahon adabiyotining eng yorqin badiiyat gultojisidir. Ayniqsa, "Farhod va Shirin" dostoni "Xamsa" tarkibidagi g'oyaviy-badiiy jihatdan puxta, pishiq, qolaversa, obrazlar olamining o'ziga xosligi bilan ham e'tiborga molik so'z durdonasi, desak aslo xato bo'lmaydi. Dostondagi har bir qahramon o'zining muayyan poetik vazifasiga ega. Garchi asarda bosh o'rinni egallab, shoirning g'oyaviy-badiiy maqsadini yoritib berishga xizmat qiluvchi timsol Farhod bo'lsa-da, Shirin, Mehinbonu obrazlarini ham bu qatordan chetda qoldirib bo'lmaydi. Garchi Shirin obrazi dostonning ikkinchi yarmida ko'zga tashlansa ham.

Shuningdek, dostonga asosiy maqsad – bosh g'oyani ochib berishda muhim ahamiyatga ega bo'lgan bir qator yorqin yordamchi obrazlar ham kiritilgan. Jumladan, Shopur obrazini olaylik. Dostonda Shopur sof, samimiy, beg'araz do'stlik timsoli sifatida gavdalan-tirilgan. Mazkur maqolada biz ana shu – Shopur obrazi haqida to'xtalamiz.

Alisher Navoiy o'z qahramonlarini xoh ijobiy, xoh salbiy bo'lsin, me'yor ko'rsatkichining eng yuqori darajasi bilan tasvirlaydi. Adabiyotshunos T.Ahmedovning "G'oyaviy niyat va ijobiy obraz" nomli maqolasida keltirilishicha, "Navoiy odamlarni odamlarga, el-yurtga qilgan yaxshiligi, keltirgan manfaati yoki zararidan kelib chiqib, yaxshi va yomonga bo'ladi. Uning asarlarida yaxshilar, deyarli nuqsonsiz, yomonlar esa o'ta ayanchli holda tasvirlanadi. U dostonlarida ana shu prinsipga sodiq qolgan holda ijobiy va salbiy obrazlarni yaratadi. Navoiy ko'pincha ijobiy obrazlarni katta va kichikligidan qat'i nazar, bo'rttirib berishga harakat qiladi"¹.

Professor A.Hayitmetov ham Alisher Navoiy asarlaridagi qahramonlar haqida shunday yozadi: "...Alisher Navoiyning bunda tutgan asosiy prinsipi ideallashtirishdir"².

Kuzatishlarimizga ko'ra, Alisher Navoiy "Farhod va Shirin"dagi yordamchi obraz – Shopurga nisbatan ham xuddi shunday munosabatda bo'lgan. Shopur kabi yordamchi obrazlardagi deyarli hamma yaxshi fazilatlar Alisher Navoiyning xohishi bilan, ijodiy fantaziyasi bilan yaratilgan.

Shopur – dostonning bosh g'oyasini, Farhod obrazini, uning harakatlarini to'laqonli yoritib berishda xizmat qiladigan muhim badiiy obrazdir. Navoiy bu obraz zimmasiga turli millat vakillarining bir g'oya asosida birlashishi, do'stlik, chin insoniylik masalasini hamda asar voqealarini rivojlantirishda yordam berish vazifasini yuk-

laydi. Shopur samimiy, kamtarin inson, shu bilan birga mohir rassom va sayyohdir. Ayonki, ulug' shoir Alisher Navoiy ham umri davomida san'at va hunar ahillarini e'zozlab, o'lmas asarlarida ularni yuksak e'tirof bilan tilga olgan.

Akademik Oybek o'zining "Farhod va Shirin" dostoni haqidagi maqolasida bu xususda quyidagilarni yozgandi: "Navoiy o'z asarlarida hunar va san'at odamlarini chuqur sevgi bilan va juda go'zal samimiy ravishda tasvirlaydi. Shopur savdogar va samimiy do'st, yuksak qalbli shaxsgina emas, u mashhur naqqosh, rassomdir"³.

Farhod va Shopur o'rtasidagi do'stlik Farhodning savdogarlar kemasini dengiz qaroqchilaridan mardonavor himoya qilganidan so'ng boshlanadi. Kutilmagan, ziddiyatli holatda tanishib qolgan bu ikki qahramon sekin-asta do'stlasha boradi. Farhod bilan suhbatlashgan Shopur uning xatti-harakatlaridan, ma'naviy boy qiyofasidan oddiy inson emasligini, qalbida og'ir bir jarohat yashiringanini payqaydi. Lekin Farhod qalbidagi o'tli muhabbat sirini uncha-munchaga ochavermaydi. Professor A.Qayumov "Farhod va Shirin sirlari" nomli monografiyasida Shopur haqida to'xtalib, mana bunday deydi: "Shopur Farhodni ancha kuzatib, Farhodning qilgan ishlari, yurish-turishiga hayron qoladi. Shopur Farhod bilan suhbatda bo'lganida ishq o'tidan qancha ko'p shikoyat qilsa, Farhod shuncha diqqat bilan tinglar edi. Buni tushungan Shopur ham "der erdi ishqdin o'tlug' fasona"⁴. So'ngra Shopur donoligi va tadbirkorligi bilan Farhodning siridan xabardor bo'ladi hamda unga astoydil yordam berishga kirishadi. Bu yo'lda o'z manfaatidan ham, hatto shaxsiy istaklaridan ham voz kechib, Farhod tashvishi bilan yashaydi. Unga ko'mak berish yo'llarini izlaydi.

Alisher Navoiy Shopur obrazida olijanob insonlar o'zlarining do'stligi uchun tashvish va azoblarga qolib bo'lsa ham, qo'llaridan kelgancha yordam berishga hammavaqt tayyor ekanliklarini ko'rsatgan, desak mubolag'a bo'lmaydi. Aziz Qayumov bu do'stlik va sadoqatning Navoiy hayotidagi o'rini quyidagicha izohlaydi: "Bunday do'stona birdamlik tuyg'ulari Navoiyning o'ziga yaxshi tanish edi. Jomiy, Sayyid Hasan Ardasher, Muhammad Pahlavon kabi sadoqatli do'stlarga ega bo'lgan Alisher Navoiy Farhod bilan Shopurning do'stligini kuylaganda ana shu zotlardan ilhom olgani tabiiydir", – deydi⁵.

Alisher Navoiy dostonidagi bu ikki qahramon o'rtasidagi do'stlik rishtalarini bog'lash jarayonida xalq og'zaki ijodiga ham murojaat qilgan, albatta. Chunki Shopur o'z mohiyati nuqtayi nazaridan "Alpomish" eposidagi

Qorajon, "Gul va Navro'z" masnaviysidagi Bulbullarni eslatadi⁶. Shopur Farhod izlagan yurt Arman mamlakati, u ko'rib hushidan ketgan go'zal qiz esa Arman malikasi – Shirin ekanini, bu yo'lda unga yordam berishini aytadi. U Farhodni Armanistonga olib boradi, har doim yonida bo'lib, o'zining beg'araz maslahatlari bilan yaqindan yordam beradi, o'z xizmatini ayamaydi. Uning quvonchini ko'rib xursand bo'ladi, g'am-tashvishidan azob chekadi. Navoiy Shirinni ko'rib hushidan ketgan Farhodga chin yurakdan achinib samimiy iltifot ko'rsatgan Shopurni quyidagicha tasvirlaydi:

Chu ul sham'i vafoda qolmadi nur,
Yetib parvonadek boshig'a Shopur.
Boshin qo'ynig'a oldi yig'labon zor,
Ki ey yo'q qismating juz ranj-u ozor!
Bas ermas erdi g'urbat dard-u dog'i,
Ki o'chti bejihat umrung charog'i.
Vafo yo'lida ul manzilg'a yetding,
Ki bir ko'rmak bila jon tarkin etting...
Chekib ranjing manga g'am bo'ldi podosh,
Ki hargiz ko'rmagay erdim seni kosh.

Buyuk mutafakkir shoir Shopur obrazi orqali haqiqiy do'stlikning mazmun-mohiyatini, do'stning orzu-istagini o'z manfaatidan ham ustun qo'yadigan, o'ziga ravo ko'rmagan narsani do'stiga ham ravo ko'rmaydigan shaxs timsolini ko'rsatib beradi. Shopur Nizomiy Ganjaviy va Xusrav Dehlaviy asarlarida ham bosh qahramon Xusravning eng yaqin do'sti sifatida namoyon bo'ladi, uni qo'llab-quvvatlaydi, unga sidqidildan yordam beradi. Biroq u professor S.Erkinovning tadqiqiga ko'ra, mazkur dostonlarda Shopur "saroydagi xushomadgo'y maslahatchilarga xos birmuncha salbiy sifatlarga ega

edi"⁷. Navoiyning Shopuri esa chin ma'nodagi sadoqatli va olihimmat inson, Hamid Olimjon ta'biri bilan aytganda do'stlikning "billur" timsolidir.

Navoiy Shopur obrazini bunday yuksak fazilatlar egasi qilib tasvirlashining bir nechta sabablari bor. Ma'lumki, shoir dostonidagi Farhod obrazini yetuk va komil inson sifatida tasvirlaydi. Uning butun o'y-xayoli el-yurtga xizmat qilish, zulm va adolatsizlikning ildizini quritish bilan band edi. Yana bir sababi, Shopurdan ezgu fazilatlar egasi bo'lgan bir inson Xusrav kabi butun vujudi bilan yovuzlikning makoniga aylangan johil kimsa atrofida bo'lishini shoir istamaydi. Shopur Farhod va Shirin o'rtasidagi insoniy muhabbatni hurmat qiladi, e'zozlaydi. Ularning o'z sevgilariga erishib baxtli bo'lishlarini xohlaydi, chin ko'ngildan ularga xizmat qiladi. Shopur qalbida do'stga sadoqat tushunchasi shu qadar buyuk ediki, hatto Farhod vafotidan keyin ham o'z yurtiga qaytib ketmadi. Farhod qabri ustida jorub-kash sifatida xizmat qilib qoldi. Ya'ni "Shopurning asl maqsadi Farhod va Shirinni o'z maqsadiga yetishtirish orqali ular mansub bo'lgan xalqlarni ham birlashtirish, shu orqali xalqlar o'rtasidagi o'zaro do'stlikni mustahkamlashdan iborat edi. Asarda Shopur istagi orqali olg'a surilgan g'oya Alisher Navoiyning eng ulug' orzularidan biri bo'lib, u bu obrazni yaratishdan shaxslar o'rtasidagi do'stlik, hamjihatlikni kuchaytirishnigina ko'zda tutmaydi, balki xalqlar o'rtasidagi do'stlikni mustahkamlashni ham o'ylagan edi"⁸.

Darhaqiqat, ulug' shoir Alisher Navoiy "Farhod va Shirin" dostonida qalamga olgan do'stlik mavzusi o'zbek mumtoz adabiyotidagina emas, ijtimoiy-madaniy turmush sharoitida ham do'stlikning go'zal namunasi bo'lib qoldi. Aniqrog'i, Farhod va Shopur o'rtasidagi do'stlik "umumbashariy do'stlik darajasiga ko'tarildi"⁹.

1. Навоий ва ижод сабоқлари. Тошкент "Фан" нашриёти, 1981., 37-бет.

2. Ҳайитметов А. Навоийнинг ижодий методи масалалари. Тошкент, 1963., 91-бет.

3. Ойбек. Асарлар, 13-том, Тошкент "Фан" нашриёти, 1979., 84-бет.

4. А.Қаюмов. "Фарҳод ва Ширин сирлари". Тошкент, Ғ. Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 1979., 90-бет.

5. O'sha manba.

6. С. Эркинов. Навоий "Фарҳод ва Ширин"и ва унинг қиёсий таҳлили. Тошкент, 1971., 154-бет.

7. С. Эркинов. Навоий "Фарҳод ва Ширин"и ва унинг қиёсий таҳлили. Тошкент, 1971., 159-бет.

8. Навоий ва ижод сабоқлари. Тошкент "Фан" нашриёти, 1981., 40-бет.

9. Ҳайитметов А. Навоийнинг ижодий методи масалалари. Тошкент, 1963., 99-бет.

Mohira HAYITOVA,

Toshkent viloyati Chirchiq davlat
pedagogika instituti magistranti

SAMIMIYATNING TERAN BADIY IFODASI

Annotasiya: maqolada Abdulla Oripov she'riyati, shoir ulg'aygan makon ham uning tuyg'ularini kamol toptirishga, uning she'riyatga bo'lgan muno-

Annotation: The poetry of Abdulla Oripov, the place where the poet grew up, also contributed to the development of his feelings and the

Аннотация: Поэзия Абдуллы Орипова, место, где вырос поэт, также способствовала развитию его чувств и формированию отношения к